

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ

DEPREM SONRASI

ADİYAMAN HATAY VE KAHRAMANMARAŞ
İLLERİNDEKİ TIP FAKÜLTELERİNDE
RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI UZMANLIK
EĞİTİMİNİN DEĞERLENDİRMESİ

4 MAYIS 2023

Bu metin 6 Şubat depremleri ve 20 Şubat depreminin en ağır yıkım oluşturduğu üç il olan Hatay, Adıyaman ve Kahramanmaraş illerindeki üniversitelerin tıp fakültelerinin ruh sağlığı ve hastalıkları anabilim dallarında deprem ve sonrası oluşan koşullar nedeniyle uzmanlık eğitiminin durumu, niteliği, sorunların tespiti ve çözüm önerileri oluşturulması amacı ile Türkiye Psikiyatri Derneği tarafından derneğimiz ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlık eğitimi ve hekimlik uygulamaları ile ilgili kurumlarında görev yapmakta olan ve bu alanda yetkin bilim insanlarından oluşturulmuş uzmanlar kurulunca hazırlanmıştır. Hukuk Büromuz tarafından hazırlanan mütalaa ise ek olarak sunulmuştur.

Ülkemizde yaşanan depremin etkilerinin azaltılmasında sağlık hizmeti sunumu kadar ertelenemez olan uzmanlık eğitiminin ikamesi de önemlidir. Uzmanlık eğitimi almakta olan uzmanlık öğrencilerinin ve uzmanlık eğitiminde görev yapan akademisyenlerin gerek mesleki ortam gerekse sosyal yaşam koşullarının, eğitimin gerektirdiği nitelikte olması, yaşanan zorlukların dikkate alınması, eğitimde yaşanacak aksamanın sadece eğitim alan açısından değil uzmanlık eğitiminin standartlarının korunması açısından da önemli olacağı muhakkaktır. Kurul tarafından oluşturulan görüş Türkiye Psikiyatri Derneği'nin bölge uzmanlık eğitimine yaklaşımını tanımlanması yanında eğitim ile tüm kurumlarla da paylaşılacaktır.

Kamuoyuna saygı ile sunulur,

Merkez Yönetim Kurulu

Türkiye Psikiyatri Derneği

Kuruluş 17 Haziran 1995

Türkiye Psikiyatri Derneği, psikiyatri uzmanlarının %90'ından fazlasının üye olduğu, yaklaşık 5000 üyesi ile ülkemizde psikiyatri uzmanlık alanını temsil eden bir tıpta uzmanlık derneğidir. Bakanlar Kurulu'nun 15 Nisan 1999 tarih ve 99/12774 sayılı kararı ile Türkiye Psikiyatri Derneği adını almıştır. 22 şubesi bulunan derneğin genel merkezi Ankara'dadır.

Yazışma Adresi: Türkiye Psikiyatri Derneği Genel Merkezi İşçi Blokları Muhsin Yazıcıoğlu Cad. No: 57
Regnum Sky Tower K: 8 D: 19 06530

Telefon: (0312) 468 74 97

Mail: tpd-myk@psikiyatri.org.tr

Fax: (0312) 426 04 53

TÜRKİYE PSİKIYATRİ DERNEĞİ
BİLİM • ETİK • DAYANIŞMA

HAZIRLAYANLAR

(Soyadı Alfabetik Sırası ile)

KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Ömer BÖKE

(TPD Onur Kurulu Üyesi, TPD 2018-2021 Dönemi Genel Başkanı)

Prof. Dr. Hüseyin GÜLEÇ

(TPD Yeterlik Kurulu Başkanı)

Doç. Dr. Leyla GÜLSEREN

(TPD Eğitim Planlama ve Düzenleme Kurulu Koordinatörü)

Doç. Dr. Aytül KARABEKİROĞLU

(TPD Kongreler Bilimsel Program Kurul Başkanı)

Prof. Dr. Şebnem PIRILDAR

(TPD Bilişsel Davranışçı Psikoterapiler Eğitici, TUKMOS Gözlemci Üyesi)

Prof. Dr. Raşit TÜKEL

(TPD Yeterlik Akreditasyon Alt Kurul Başkanı)

Doç. Dr. Murat YALÇIN

(TPD Eğitim Programlarını Geliştirme Alt Kurul Başkanı)

RAPORTÖR ÜYELER:

Doç. Dr. Burcu Rahşan ERİM

(TPD Adıyaman Saha Koordinatörü)

Dr. Öğr. Üyesi Irmak POLAT

(TPD Yeterlik Kurul Üyesi)

Dr. Öğr. Üyesi İrem YILDIZ

(TPD Kahramanmaraş Saha Koordinatörü)

DEPREM SONRASI ADİYAMAN, HATAY VE KAHRAMANMARAŞ İLLERİNDEKİ TIP FAKÜLTELERİNDE RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI UZMANLIK EĞİTİMİNİN DEĞERLENDİRMESİ

İçindekiler

Giriş.....	3
1. 6 Şubat Depremleri ve Bölgeye Etkileri.....	3
2. Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi İçin Gerekli Temel Koşullar.....	5
Yöntem.....	6
Adıyaman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Değerlendirmesi.....	7
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Değerlendirmesi.....	13
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Değerlendirmesi.....	17
Sonuç ve Öneriler.....	22
 Ek: Deprem Bölgesinde Yer Alan Üç İlde Sürdürülen Tıpta Uzmanlık Eğitimine ilişkin Hukuki Değerlendirme.....	24

GİRİŞ

1. 6 ŞUBAT DEPREMLERİ VE BÖLGEYE ETKİLERİ

Ülkemiz 6 Şubat 2023'te tarihte nadir görülen bir şekilde çok yakın mesafede iki büyük ölçekli deprem ile ağır bir doğal ve insan kaynaklı afet yaşamıştır. AFAD bu iki depremin büyüklüklerini 7,7 ve 7,6, derinliklerini ise 8,6 ve 7 km olarak bildirmiştir.

Raporun yazıldığı tarih itibari ile İçişleri Bakanlığının açıklamalarına göre depremlerde tespit edilen ölü sayısı 50 bin 399 olup bu sayıya enkazda beden bütünlüğü kaybolan kişiler dahil edilmemiştir. Depremde 13,5 milyon insanımız doğrudan etkilenmiş, 6'sı belirgin şekilde olmak üzere toplamda 11 il deprem nedeniyle hasar almıştır. En ağır yıkım Hatay, Adıyaman ve Kahramanmaraş illerinde gerçekleşmiştir. Bölgedeki tüm sosyal yaşam depremden etkilenmiş olup, kamu hizmetleri depremin ikinci ayında bile henüz yeterli seviyeye ulaşamamıştır. Sosyal yaşam ve eğitim henüz ikame edilememiştir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 6,4'lük Defne depremi öncesi tamamlanan 15 Şubat tarihli ön değerlendirmesine göre:

- Adıyaman'da toplam 28 bin 766 binada yapılan çalışmada 102 bin 932 bağımsız birimin hasar tespit çalışması sonucunda, 6 bin 108 binadaki 28 bin 265 bağımsız birimin acil yıkılması gereken ağır hasarlı ve yıkık, 2 bin 285 binadaki 10 bin 195 bağımsız birimin orta hasarlı, 9 bin 859 binada bulunan 34 bin 169 bağımsız birimin az hasarlı, 7 bin 60 binada yer alan 16 bin 53 bağımsız birimin de hasarsız olduğu tespit edilmiştir.

- Kahramanmaraş'ta toplam 57 bin 87 binada bulunan 222 bin 863 bağımsız birimde hasar tespit çalışması sonucunda, 10 bin 777 binada yer alan 53 bin 227 bağımsız birimin acil yıkılması gereken ağır hasarlı ve yıkık, 837 binadaki 5 bin 924 bağımsız birimin orta hasarlı, 16 bin 824 bina bulunan 86 bin 759 bağımsız birim az hasarlı, 20 bin 746 binadaki 52 bin 260 bağımsız birimin de hasarsız olduğu tespit edilmiştir.

- Hatay'da toplam 49 bin 470 binada 183 bin 291 bağımsız birimde hasar tespit çalışması sonucunda, 10 bin 911 binada bulunan 54 bin 468 bağımsız birimin acil yıkılması gereken ağır hasarlı ve yıkık, 1812 binadaki 13 bin 38 bağımsız birimin orta hasarlı, 13 bin 162

binadaki 49 bin 564 bağımsız birimin az hasarlı, 21 bin 51 binada bulunan 56 bin 766 bağımsız birimin de hasarsız olduğu tespit edilmiştir.

Bu üç il açısından sağlam olarak nitelenebilecek bina sayısının oldukça az olduğu ve yapı güvenliği açısından insanların çok ciddi bir barınma ve mekan sorunu yaşadıkları gözlenmektedir. Acil olarak geçici yerleşim yerlerinin oluşturulması gerekmektedir. Bu geçici yaşam yerlerinin çadır ya da konteyner şeklinde olması barınma sorununu kısmen çöze de insani koşullarda ikamet edilecek nitelikte olmadığı, bağımsız bölüm sayısının akademik personel için oldukça kısıtlı olduğu görülmektedir.

2. RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI UZMANLIK EĞİTİMİ İÇİN GEREKLİ TEMEL KOŞULLAR

Ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlık eğitiminin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi için bazı temel koşullara ihtiyaç duyulmaktadır:

Kuramsal ve Uygulamalı Eğitim: Ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlık öğrencileri, psikiyatrik bozuklukları tanıma ve tedavi etme becerilerini edinmelerini sağlayabilecek yüksek nitelikli eğitim programlarına erişime ihtiyaç duyarlar. Tıpta Uzmanlık Kurulunca belirlenmiş çekirdek eğitim müfredatı uyarınca temel alanlarda yeterli düzeyde kuramsal eğitim ve klinik deneyim edinmeleri gerekir. Farklı hasta popülasyonları ile çalışabilmek, farklı tedavi yöntemlerine dair eğitim almak ve disiplinler arası iş birliği kurmayı öğrenmek nitelikli bir eğitimin vazgeçilmez unsurlarıdır.

Denetim: Ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlık öğrencilerinin klinik becerilerini geliştirmeleri ve nitelikli bir sağlık hizmeti sağlayabilmeleri için düzenli denetime ihtiyaçları vardır. Denetim, bireysel ve grup denetimi, vaka çalışmaları ve hekim-hasta etkileşimlerinin gözlemlenmesi gibi birçok şekilde gerçekleştirilebilir. Denetleyicilerin ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlık öğrencileri ile yakın temas içinde çalışmaları ve olumlu bir öğrenme ortamı oluşturmaları önemlidir.

Destekleyici çevre: Ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlık öğrencilerinin mesleki açıdan gelişebilmeleri için destekleyici ve yeterli altyapı ve donanımına sahip bir öğrenme ortamında olmaları önemlidir. Uzmanlık öğrencilerinin ihtiyaç duyduklarında her türlü sağlık hizmetlerine, meslektaş desteğine ve meslekleriyle ilişkili kaynaklara erişimi olabilmelidir.

İş-yaşam dengesi: Psikiyatri uzmanlık öğrencilerinin tükenmişlik sendromu yaşamalarını önlemek için sağlıklı bir iş-yaşam dengesine sahip olabilmeleri gerekir. Bu durum ise, nitelikli barınma koşulları, kişisel aktiviteler ve dinlenme için gerekli ortam ve zaman, sağlıklı beslenebilme ya da ulaşım araçları gibi kaynaklara erişebilmeleri ile mümkündür.

Rapora konu olan bölgeler incelendiğinde bölgede görev yapmakta olan uzmanlık öğrencilerinin süreçte ihtiyaç duydukları temel koşulların büyük bir bölümünün sağlanmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

YÖNTEM

6 Şubat depremleri ve ardından 20 Şubat depreminin en ağır yıkım oluşturduğu üç il olan Hatay, Adıyaman ve Kahramanmaraş illerindeki üniversitelerin tıp fakültelerinin ruh sağlığı ve hastalıkları anabilim dallarında deprem ve sonrası oluşan koşullar nedeniyle uzmanlık eğitiminin durumuna, niteliğine, sorunların tespitine ve çözüm önerilerine yönelik rapor oluşturulması amacıyla Türkiye Psikiyatri Derneği tarafından derneğimiz ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlık eğitimi ve hekimlik uygulamaları ile ilgili kurumlarında görev yapmakta olan ve bu alanda yetkin bilim insanlarından kurul üyeleri ve raportörler görevlendirilmiştir.

Mümkün olan durumlarda, raportörler değerlendirdikleri anabilim dallarına fiziki olarak giderek yerinde değerlendirmeye, kurumdaki uzmanlık öğrencileri ve öğretim üyeleri ile yüz yüze görüşmeye çalışmıştır.

Raporun hazırlanmasında görev alan kurul üyeleri ve raportörler, 6 Şubat depremleri ve 20 Şubat depremi sonrasında ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlık eğitiminin mevcut durumunu değerlendirdikleri anabilim dallarında öğretim üyeleri ve uzmanlık öğrencileri ile ayrı ayrı ve/veya topluca çevrimiçi olarak görüşmeler gerçekleştirmişlerdir.

Fiziki incelemeler ile kurumlardaki uzmanlık öğrencileri ve öğretim üyeleri ile yapılan görüşmelerden alınan bilgiler ışığında kurul üyeleri ve raportörler, incelemek için görev aldıkları anabilim dallarında kurum hakkında genel bilgiler, kurumun genel nitelikleri, kuruma ait birimlerin nitelikleri, deprem sonrası psikiyatri kliniğinin mevcut hizmet durumu, özelleşmiş birimler, uzmanlık öğrencilerinin aylık nöbet sayısı, psikiyatri acil servis günlük başvuru sayısı, psikiyatri acil servis güvenlik koşulları, nöbet dinlenme odası, günlük dış birim konsültasyon sayısı, eğitim olanakları, uzmanlık öğrencilerinin barınma koşulları, uzmanlık öğrencilerinin nakil ve geçici görevlendirme talepleri başlıkları altında raporlarını hazırlamış ve görüşlerini sunmuşlardır.

Üç kurumda ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlık eğitiminin mevcut durumu değerlendirilmesi sonrasında ulaşılan sonuçlar ve sunulan öneriler raporun son kısmında her kurum için ayrı olarak ifade edilmiştir.

ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ **RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI** **DEĞERLENDİRMESİ**

Kurum Hakkında Genel Bilgiler: Adıyaman Üniversitesi 2006 yılında kurulmuştur. 6 Şubat 2023 depremleri öncesinde Adıyaman Üniversitesi'nde yaklaşık 945 akademisyen ve 18 binin üzerinde öğrenci bulunmaktaydı. Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin 2007 yılında kurulmasına karar verilmiş, tıp fakültesi öğrencileri 2013-2014 yılından itibaren Adıyaman'da eğitim görmeye başlamışlardır. 2011 yılında Sağlık Bakanlığı ile birlikte kullanım protokolü imzalanmış, üniversitenin tıp fakültesine bağlı öğretim üyeleri Adıyaman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde çalışmaya başlamışlardır. 2021 verilerine göre Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 20'si profesör, 40'ı doçent, 57'si doktor öğretim üyesi olmak üzere 117 öğretim üyesi ve 115 araştırma görevlisi çalışmaktadır. Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalında görev yapmakta olan hepsi doçent olmak üzere üç öğretim üyesi, sekiz uzman ve on iki uzmanlık öğrencisi bulunmaktadır. Bugüne kadar 5 kişi ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlığı eğitimini tamamlamıştır.

Değerlendirme Yapan Kurul Üyeleri: Burcu Rahşan Erim, Şebnem Pırıldar, Ömer Böke

Raportör: Burcu Rahşan Erim

Anabilim Dalı Başkanı: Behice Han Almış

Kurumun Genel Nitelikleri: Kurumda 3'ü de doçent olmak üzere toplam 3 öğretim üyesi, 8 uzman görev yapmaktadır.

Kurumda halen 12 uzmanlık öğrencisi bulunmaktadır. Bunlardan 2'si 1. yıl uzmanlık öğrencisi olup toplam 8 ay yataklı serviste çalışmışlardır. İki uzmanlık öğrencisi 2 yıllık yataklı servis eğitimlerini tamamlayıp poliklinik ve rotasyonlara başlamışlardır. İki uzmanlık öğrencisi uzmanlık eğitimlerinin son yılında olup (3,5 yıl ve 4 yıllık uzmanlık öğrencisi) tez hazırlama aşamasındadır. Eylül 2022 Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS) sonrasında göreve başlayan 6 uzmanlık öğrencisinden 4'ü toplam bir buçuk ay yataklı serviste çalışmış, henüz yalnız başına nöbet tutmamışlardır. İki uzmanlık öğrencisi ise depremin gerçekleştiği gün göreve başlamıştır. Bu 2 uzmanlık öğrencisine Nisan ayında refakat nöbeti tutacakları ve kısa zamanda yalnız nöbet tutmaya hazırlıklı olmaları gerektiği bilgisinin verildiği öğrenilmiştir.

Kuruma Ait Birimlerin Nitelikleri: Deprem öncesinde toplam 16 yataklı bir servis varken deprem sonrasında yataklı servis hizmeti verilememektedir. Deprem öncesi dönemde psikiyatri kliniğine ait 4 poliklinik odasının bulunduğu ve bu poliklinik odalarından birinde uzmanlık öğrencisinin görev yaptığı, değerlendirdiği hastaları ilgili öğretim üyesine danıştığı, diğer poliklinik odasında haftanın 4 günü sağlık kurulu hastalarının değerlendirildiği, haftada 4 gün öğretim üyesi polikliniği, bir gün de AMATEM polikliniği yapıldığı bilgisi alınmıştır. Üç öğretim üyesi ve 7 uzman hekimin dönüşümlü olarak AMATEM polikliniği ve sağlık kurulu hastalarının değerlendirilmesinden sorumlu olduğu öğrenilmiştir. Diğer 2 poliklinik odasında ise uzman hekimlerin görev yaptığı öğrenilmiştir. Deprem öncesinde poliklinikte bir uzmanlık öğrencisi ve üç öğretim üyesi çalıştığı, bir uzmanlık öğrencisinin günde ortalama 40-50 hasta gördüğü ifade edilmiştir.

Deprem sonrasında hastanede sadece bir poliklinikte hasta değerlendirilmektedir. Hafta içi günlerde üç öğretim üyesi ve yedi uzman doktor yaklaşık ayda iki günlük döngülerle poliklinik hizmetini yürütmektedir. Öğretim üyelerinin çalıştığı günlerde uzmanlık öğrencileri öğretim üyeleri ile birlikte poliklinikte görev almaktadır. Uzmanlık öğrencilerinden dönüşümlü olarak ayda üç gün acil servisten ve hastanedeki diğer kliniklerden gelen konsültasyonları değerlendirmeleri ve bu üç gün boyunca nöbet hizmetini yürütmeleri istenilmektedir. Deprem sonrası mevcut çalışma düzeninde uzmanlık öğrencileri, öğretim üyelerinin çalıştığı zamanlarda polikliniğe eşlik etmekte ya da hastaları kendileri değerlendirip öğretim üyelerine danışmakta, diğer kliniklerden gelen konsültasyonları ve acil servis başvurularını değerlendirmektedirler. Uzmanlık öğrencilerinin bu şekilde bir günde toplam 2-5 muayene işlemi yaptıkları anlaşılmıştır.

Psikiyatri Kliniğinin Mevcut Hizmet Durumu (Deprem sonrası): Deprem öncesinde yarı açık olarak hizmet veren servisi deprem sonrasında kapanmıştır. Yataklı servisin tekrar ne zaman hizmete gireceği konusunda bilgi verilmemektedir. Hastanenin bina olarak güvenli olduğuna ilişkin net bir bilgi bulunmamaktadır.

Özelleşmiş birimler: Deprem öncesi dönemde de kurumda AMATEM yataklı servisi, adli servis ve dal polikliniği bulunmadığı, kuruma bağlı Toplum Ruh Sağlığı Merkezi (TRSM) uzmanlık öğrencilerinin TRSM’de görev almadığı ifade edilmiştir. Depremde TRSM, binasının yıkılması sebebiyle hizmete kapanmıştır.

Uzmanlık Öğrencisi Aylık Nöbet Sayısı: Uzmanlık öğrencileri deprem öncesi ortalama ayda 2-3 nöbet tutmaktayken, deprem sonrası ayda 3 nöbet tutmaktadır.

Psikiyatri Acil Servis Günlük Başvuru Sayısı: Deprem öncesinde psikiyatri acil servisine 2-3 hasta başvurusu olurken deprem sonrası bu sayı 1-2 hastaya düşmüştür.

Psikiyatri Acil Servis Güvenlik Koşulları: (Fiziki Koşullar, Güvenlik Görevlisi Sayısı vb.)

Psikiyatri kliniğine özelleşmiş bir acil servis bulunmamaktadır.

Nöbet Dinlenme Odası: Depremden önce bir adet nöbet dinlenme odası bulunmaktayken deprem sonrasında uzmanlık öğrencilerinin herhangi bir nöbet dinlenme odası bulunmamaktadır.

Günlük Dış Birim Konsültasyon Sayısı: Diğer birimlerden gelen konsültasyon sayısı deprem öncesi dönemde günlük 3-4 iken, deprem sonrasında 1-2'ye düşmüştür.

Eğitim Olanakları: Deprem öncesinde TUKMOS çerçevesinde programlı bir tıpta uzmanlık eğitimi sürdürülmediği öğrenilmiştir. Pazartesi günleri öğle arasında 20-30 dakika kadar kitap veya dergi okunduğu, salı günleri öğleden sonra uzmanlık öğrencilerinin ders sunumu yaptığı öğrenilmiştir. Her iki programda da uzmanlık öğrencilerinin sunum yaptığı ve öğretim üyelerinin tartışmacı olarak katıldığı, hasta yoğunluğu nedeniyle eğitim programlarına üç öğretim üyesinin birden katılamadığı, bazı öğretim üyelerinin gözetim-denetim (süpervizyon) görüşmeleri yaptıkları, psikoterapi eğitimi yapılmadığı öğrenilmiştir. Deprem sonrasında eğitim çalışmalarının tamamen durduğu tespit edilmiştir. Uzmanlık öğrencilerinin öğretim üyeleri ile ancak nöbet programlarının uyması halinde karşılaşabildikleri, deprem öncesi iki uzmanlık öğrencisinin tıpta uzmanlık tezlerini yürüttüğü öğrenilmiştir.

Serviste bir adet sunum sınıfı bulunmakta ve bu sınıfta 5. sınıf öğrencilerine de ders anlatılmaktadır.

Derslikte bir adet projeksiyon cihazı, bir adet bilgisayar, 25-30 adet sandalye ve internet bağlantısı bulunmaktadır. Deprem öncesinde ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlık öğrencileri için kütüphane bulunmadığı ve tıp fakültesi öğrencileri ile ortak kullanılan bir kütüphanenin bulunduğu ancak bu kütüphanede yer bulmanın önemli bir sorun olduğu öğrenildi. Kurumda halen bilimsel araştırma olanaklarının yetersiz olduğu değerlendirilmiştir.

Uzmanlık Öğrencilerinin Barınma Koşulları: Bütün uzmanlık öğrencilerinin evlerinin hasar aldığı öğrenilmiştir. Uzmanlık öğrencileri hastane bahçesinde bir konteynerde kalmaktadırlar. Konteyner uzmanlık öğrencilerine boş olarak teslim edilmiştir ve uzmanlık öğrencilerinin hastanede getirdikleri yataklar yere serili halde bulunmaktadır. Konteynerde gündüz saatlerinde elektrik bulunmamaktadır. Gündüz neden elektrik verilmediği konusunda hastane yönetiminin bir açıklama yapmadığı öğrenilmiştir. Konteynerin su ve gider bağlantısı bulunmadığı için konaklama sırasında lavabo, tuvalet ve banyo ihtiyaçları hastanede giderilmektedir. Konteynerden hastanedeki en yakın lavabo ve tuvalet yaklaşık 200 metre uzaklıktadır. Konteynerin etrafının ıssız olduğu, yakın zamana kadar konteynerin hemen karşısında bir polis konteyneri bulunduğu ancak artık kullanılmadığı gözlenmiştir. Uzmanlık öğrencilerinin içeride barındıkları sırada gece saat 22.00 civarında konteynerin kapısının zorlandığı bir hadise yaşandığı öğrenilmiştir. Uzmanlık öğrencileri hem konteynerde kalırken hem de hastaneye gelip giderken kendilerini güvende hissetmemektedirler.

Hastanede bulunan uzmanlık öğrencisi odası, savcı ve adli hekim gibi diğer adli görevliler tarafından kullanılmakta ve bu sebeple psikiyatri kliniği çalışanlarının girmesine izin verilmemektedir.

Uzmanlık Öğrencilerinin Nakil ve Geçici Görevlendirme Talepleri: On uzmanlık öğrencisinin nakil veya geçici görevlendirme talep ettiği ve özellikle kalıcı nakil istediği öğrenilmiştir. İki uzmanlık öğrencisinin nakil ya da görevlendirme talebi bulunmamaktadır.

Tıpta Uzmanlık Kurulunun 15.03.2023 tarihli kararından sonra bölümde eğitim konusu tartışılmıştır. Uzmanlık öğrencileri gidebilecekleri yerleri belirlemiş ancak Rektörlük bölümlere üç aydan fazla gidişlere izin verilmeyeceğini ve ancak az sayıda uzmanlık öğrencisinin eğitim için gönderilebileceğini bildirmiştir. Bunun üzerine bölümde plan yapılarak Mayıs ayından itibaren ikişer uzmanlık öğrencisi olmak üzere üç aylık görevlendirmeler için plan yapılmıştır. On uzmanlık öğrencisi geçici görevlendirme istediğinden son iki kişinin gidişi Ağustos ayına bırakılmıştır.

Üç öğretim üyesi de daha çok uzmanlık öğrencisinin daha uzun süreyle farklı kurumlara geçici nakil işleminin yapılmasının uygun olduğunu düşündüklerini ancak gidecekleri kurumların uygun görmesi durumunda dahi rektörlüğün izin vermemesi nedeniyle yapılamadığını iletmişlerdir. Ayrıca uzmanlık öğrencileri olmayınca kendi öğretim üyeliği

görevlerinin işlevsiz olacağını, o zaman kendilerinin de Adıyaman'da bulunması konusunun tartışılması gerektiğini, uzmanların bir şekilde çeşitli sebeplerle yer değişikliği talep edebileceklerini ama kendilerinin yer değişikliği talepleri için bir yollarının bulunmadığını iletmişlerdir. Görüşme sırasında, öğretim üyelerinin görevlerini yapabilmek için uzmanlık öğrencisinin bulunmasının yeterli olmadığı, sadece eğitimin yapılabilmesi durumunda öğretim üyesi ile uzmanlık öğrencisinin bir arada bulunmasının anlamlı olacağı konusu gündeme gelmiştir.

Adıyaman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde kardiyoloji ve plastik cerrahi gibi farklı anabilim dallarında eğitim gören uzmanlık öğrencilerine 6 ay görevlendirme ile eğitimlerine farklı kurumlarda devam etme olanağı verildiği ancak bu seçeneğin ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlık öğrencilerine sunulmadığı öğrenilmiştir.

Kurul üyeleri ve raportörün değerlendirmeleri: Bütün psikiyatri kliniği çalışanları depremi ve etkilerini doğrudan yaşamıştır. Depremden sonraki ilk günlerde temel ihtiyaçları karşılanmamıştır. Depremde bir öğretim üyesinin çocuğu yaralanmıştır. Ailesi Adıyaman'da yaşayan bir uzmanlık öğrencisinin ikinci derece yakınlarından on kişiye yakın kayıpları olmuştur. Özellikle göreve yeni başlayan uzmanlık öğrencilerinin görevlerini yapamayacak kadar etkilendikleri, poliklinikte gözlemci olarak bulunamayacak kadar ruhsal etkilenmesi olan uzmanlık öğrencilerinin bulunduğu değerlendirilmiştir. Bu uzmanlık öğrencilerinin üç günlük nöbet sürelerini kendilerine ayrılan konteynerde geçirerek tamamladıkları öğrenilmiştir ve bu durum ruhsal etkilenmelerinin artmasına neden olmuştur.

Kurumda psikiyatri yataklı servisinin 2 Mayıs 2023 Salı günü hizmet vermeye başlayacağı öğrenilmiştir. Mayıs ayı çalışma programına göre uzmanlık öğrencilerinin önceki aylarda tuttıkları nöbetler göz önünde bulundurularak ay boyunca 3 ile 8 gün arasında görev yapacağı öğrenilmiştir. Uzmanlık öğrencilerinden tek başlarına 16 yataklı servisteki hastanın takibini gerçekleştirmeleri, acil servis ve diğer bölümlerin yataklı servislerinden gelen konsültasyon taleplerine yanıt vermelerinin ve tek başlarına nöbete kalmalarının beklendiği öğrenilmiştir. Uzmanlık öğrencilerinin hastaları o gün poliklinikte görev yapan uzmana veya telefon ile o gün icapçı olan öğretim üyesi veya uzmana danışması beklendiği öğrenilmiştir. Öğretim üyelerinin Mayıs 2023 boyunca 3 veya 4 gün boyunca mesai saatleri boyunca poliklinikte görev yapacakları diğer günlerde kurumda çalışan psikiyatri uzmanlarının poliklinik hizmetini sürdürecekleri öğrenilmiştir.

Raporun yayınlandığı tarih itibariyle depremin üzerinden yaklaşık üç ay geçmiş olmasına rağmen kurumda sürdürülmekte olan herhangi bir teorik eğitim programı bulunmamaktadır, uzmanlık öğrencilerinin uygulamalı eğitimi ise dönüşümlü olarak ayda sadece birkaç gün bir öğretim üyesi ile birlikte hasta görerek alabildiği anlaşılmaktadır. Ancak asistanların önemli bir kısmının deprem sonrası dönemde öğretim üyeleri ile birlikte çalışma fırsatı bulamadığı öğrenilmiştir.

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ***RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI*** ***DEĞERLENDİRMESİ***

Kurum Hakkında Genel Bilgiler: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi 1992 yılında kurulmuştur. 6 Şubat 2023 depremleri öncesinde Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde bin 300'ün üzerinde akademisyen, 30 binin üzerinde öğrenci bulunmaktaydı. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin 1996 tarihinde kurulmasına karar verilmiştir. Tıp fakültesi öğrencileri 2010-2011 yılından itibaren Kahramanmaraş'ta eğitim görmeye başlamışlardır. Tıp fakültesinde 41'i profesör, 45'i doçent, 76'sı doktor öğretim üyesi olmak üzere 162 öğretim üyesi ve 304 araştırma görevlisi çalışmaktadır. Kurumun Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalında görev yapmakta olan ikisi profesör ve biri doçent olmak üzere üç öğretim üyesi ve yirmi uzmanlık öğrencisi bulunmaktadır.

Değerlendirme Yapan Kurul Üyeleri: Leyla Gülseren, Aytül Karabekiroğlu^[1]

Raportör: İrem Yıldız

Anabilim Dalı Başkanı: Fatma Özlem Orhan

Kurumun Genel Nitelikleri: Kurumda 2'si profesör 1'i doçent olmak üzere toplam 3 öğretim üyesi görev yapmakta, uzman hekim bulunmamaktadır.

Kurumda 20 uzmanlık öğrencisi bulunmaktadır. Bunlardan 6'sı dördüncü yıl, 4'ü üçüncü yıl, 6'sı ikinci yıl ve 4'ü birinci yıl içindedir.

Kuruma Ait Birimlerin Nitelikleri: Deprem öncesinde toplam 24 yataklı bir servis varken deprem sonrasında yataklı servis hizmeti durmuştur. Deprem öncesi dönemde 2'si randevulu, 2'si randevusuz çalışan ve bir tane de adli poliklinik olmak üzere toplam 5 poliklinik odası varmış. Günde ortalama 100 civarında hasta başvuruyormuş. Bir poliklinik odasında da kıdemli uzmanlık öğrencileri terapi hastalarını görmekteymiş. Deprem öncesi dönemde kapalı servis yatışı gereken hastalar ve AMATEM hastaları şehir hastanesine yönlendiriliyormuş. Kurumda AMATEM bulunmadığı için deprem öncesi dönemdeki çalışma düzeninde de isteyen uzmanlık öğrencilerinin 3 ay süre ile AMATEM Kliniği olan bir kuruma rotasyona gidebildikleri öğrenilmiştir.

Deprem sonrası poliklinik faaliyetleri durmuş ve Nisan ayının ilk haftası itibariyle bir poliklinik çalışmaya başlamıştır. Günlük muayene sayısının 30 hasta civarında olduğu ancak talep ve başvuru sayısının giderek arttığı öğrenilmiştir. Uzmanlık öğrencileri ve öğretim üyeleri poliklinikte dönüşümlü olarak çalışmaktadırlar. Bir uzmanlık öğrencisi poliklinik hizmetini sürdürmekte, diğeri de gelen konsültasyonları ve acil servis başvurularını değerlendirmektedir.

Psikiyatri Kliniğinin Mevcut Hizmet Durumu (Deprem sonrası): Deprem sonrasında psikiyatri yataklı servisi kapanmıştır. Yataklı servisin tekrar ne zaman hizmete gireceği konusunda bilgi verilmemektedir. Hastanenin bina olarak güvenli olduğuna ilişkin net bir bilgi bulunmamaktadır. Poliklinik ve acil/konsültasyon hizmetleri dönüşümlü olacak şekilde, 2 uzmanlık öğrencisi ve bir öğretim üyesi tarafından yürütülmektedir. Mevcut fiziki koşulların çalışmaların sürdürülebilmesi için yeterli olmadığı değerlendirilmiştir.

Özelleşmiş birimler: Deprem öncesi dönemde de AMATEM yataklı servisi, adli servis, dal polikliniği, TRSM bulunmamaktaymış. Raporun hazırlandığı tarihte, bir sonraki hafta Sağlık Kurulunun başlayacağı, en kısa zamanda da Adli Kurulun başlaması için hastane idaresinden talep olduğu öğrenilmiştir.

Uzmanlık Öğrencisi Aylık Nöbet Sayısı: Deprem öncesi dönemde uzmanlık öğrencisi başına düşen nöbet sayısı 2-3 iken deprem sonrasında 1-2'ye düşmüştür. Mevcut düzende acil ve poliklinik hizmeti veren uzmanlık öğrencisi nöbet tutmaktadır.

Psikiyatri Acil Servis Günlük Başvuru Sayısı: Psikiyatri kliniğine özelleşmiş bir acil servis bulunmamaktadır. Konsültasyon ile ortalama günlük 5 hasta başvurusu olmaktadır. Deprem öncesi dönemde günde ortalama 2-3 başvuru olduğu öğrenilmiştir.

Psikiyatri Acil Servis Güvenlik Koşulları: (Fiziki Koşullar, Güvenlik Görevlisi Sayısı vb.) Mevcut halde acil psikiyatri hastalarının değerlendirildiği alanda güvenlik görevlisi bulunmadığı gözlenmiştir.

Nöbet Dinlenme Odası: Deprem öncesi dönemde uzmanlık öğrencileri için nöbet dinlenme odası olduğu ancak deprem sonrasında artık bulunmadığı uzmanlık öğrencilerinin konteynerde barındığı öğrenilmiştir.

Günlük Dış Birim Konsültasyon Sayısı: Deprem öncesi dönemde ortalama 5 iken sonrasında 6-7'ye yükseldiği öğrenilmiştir.

Eğitim Olanakları: Depremden önceki dönemde çarşamba sabahları makale saati ve haftada bir süpervizyon yapıldığı, kurumda AMATEM eğitiminin bulunmadığı öğrenilmiştir.

Deprem öncesi dönemde eğitimlerin yapıldığı, projeksiyon cihazı, bilgisayar, internet bağlantısı gibi eğitim olanaklarının bulunduğu bir derslik olduğu öğrenilmiştir. Deprem sonrasında uzmanlık eğitimi tamamen durmuştur. Uzmanlık öğrencilerinin başka eğitim birimlerindeki öğretim üyelerinden kuramsal dersler almaya devam ettikleri, örneğin Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalının eğitim toplantılarına çevrim içi olarak katıldıkları öğrenilmiştir.

Deprem öncesi dönemde sekiz uzmanlık öğrencisi tıpta uzmanlık tezlerini yürütürken depremden sonra bu çalışmalar durmuştur. Kurumda halen bilimsel araştırma olanakları yetersiz olup psikoterapi eğitimi, devam etmekte olan psikoterapi uygulaması ve süpervizyon bulunmamaktadır.

Barınma Sorunu Yaşayan Uzmanlık Öğrencisi Sayısı: Uzmanlık öğrencilerinin tamamının barınma sorunu bulunduğu, bir kısmının başka şehirlerde yaşayan yakınlarının yanlarına gittiği öğrenilmiştir. Uzmanlık öğrencileri en önemli ve acil ihtiyaçlarının barınma sorunu olduğunu bildirmişlerdir.

Nakil ve Geçici Görevlendirme Talepleri: On altı uzmanlık öğrencisinin nakil talep ettiği ve özellikle kalıcı nakil istedikleri tespit edilmiştir. Dört uzmanlık öğrencisi nakil talep etmemektedir. Uzmanlık öğrencileri görevlendirme ve nakil için dilekçe vermelerine rağmen dilekçelerinin bu raporun hazırlandığı tarihte Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından gündeme alınmadığı, başvurdukları bazı kurumların yöneticilerinin (bölüm başkanı/eğitim sorumlusu) nakil durumunu uygun görmedikleri bilgisini aktarmışlardır. İsteyen ve henüz ilgili rotasyonu tamamlamayan uzmanlık öğrencilerinin çocuk ruh sağlığı ve hastalıkları ve nöroloji rotasyonlarını farklı şehirlerdeki eğitim kurumlarında yapmalarına izin verilmiştir. Kronik hastalığı olan bir uzmanlık öğrencisine geçici görevlendirme yapılmıştır. Bazı uzmanlık öğrencilerinin bölgeden ayrılabilmek için yeniden TUS'a girmeyi planladıkları öğrenilmiştir.

Kurul üyeleri ve raportörün değerlendirmeleri: Üniversite hastanesi hasarlı olduğundan uzmanlık öğrencileri serviste ve poliklinikte (seminer odası, poliklinik duvarlarında görünür hasarlar bulunmaktadır) bulunduklarında kendilerini güvende hissetmediklerini, bu durumu defalarca hastane yönetimine bildirmelerine rağmen taleplerinin dikkate alınmadığını belirtmişlerdir. Güvenli alan sıkıntısı ve belirsizliklerin uzmanlık öğrencilerini ruhsal yönden kötü etkilediği değerlendirilmiştir. Uzmanlık öğrencileri arasında bireysel olarak psikiyatrik destek almayı düşünenler bulunmaktadır.

Yakın zamanda yataklı psikiyatri servisin açılmasının mümkün olmadığı, yeni başlayacak uzmanlık öğrencilerinin yataklı serviste çalışmadan poliklinikte çalışmaya başlayacakları ve bu durumun tıpta uzmanlık eğitimi açısından olumsuzluk yaratacağı değerlendirilmiştir. Uzmanlık öğrencilerinin önemli bir kısmı geçici görevlendirmeleri bir çözüm olarak görmediklerini ve gittikleri yerlerde de barınma sorunu yaşayacaklarını düşünmektedirler.

Uzmanlık öğrencileri bu süreçte öğretim üyelerinin kendilerini çok desteklediklerini düşündüklerini bildirmişlerdir. Öğretim üyelerinden edinilen bilgiye göre hastane yönetiminin olağan işleyişe dönmek ile ilgili bir beklentisi bulunmaktadır. Yönetim psikiyatri servisinin gelecek ay içinde açılacağını bildirmiştir. Öğretim üyeleri uzmanlık öğrencilerinin barınma sorunları çözüldüğü takdirde eğitim konusunda her türlü desteği sunacaklarını belirtmişlerdir. Evi hasarlı olan bir öğretim üyesinin başka bir şehirden gidip geldiği, icap nöbeti olduğu günlerde hastanede ya da konteynerde kaldığı öğrenilmiştir. Şu anda öğretim üyeleri haftalık rotasyonlarla çalışmaktadırlar. Yönetim Mayıs ayına kadar işleyişin bu şekilde devam edilebileceğini ancak sonrasının henüz kesin olmadığını belirtmiştir. Üç öğretim üyesinden ikisi barınma ve kurdukları düzen ile ilgili sorunları olmadığını, eğitim vermeyi sürdürmek istediklerini ancak uzmanlık öğrencilerinin barınma sorununun eğitim ihtiyacı/talebinin önüne geçtiğini belirtmişlerdir. Güvenlik ve barınma ile ilgili sorunlar giderilirse eğitime devam edebileceklerini düşünmektedirler.

HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI DEĞERLENDİRMESİ

Kurum Hakkında Genel Bilgiler: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi 1992 yılında kurulmuştur. 6 Şubat 2023 depremleri öncesinde Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi'nde toplam binin üzerinde akademisyen ve 25 binin üzerinde öğrenci bulunmaktaydı. Üniversiteye bağlı olan Tayfur Ata Sökmen Tıp Fakültesi'nin 2001 yılında kurulmasına karar verilmiştir. Tıp fakültesi öğrencileri 2007-2008 yılından itibaren Hatay'da eğitim görmeye başlamıştır. Üniversiteye bağlı Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi 2003 yılından beri hizmet vermekte, 2021 yılı itibari ile 50'si profesör, 25'i doçent ve 61'i doktor öğretim üyesi olmak üzere toplam 136 öğretim üyesi ve 227 araştırma görevlisi çalışmaktaydı. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalında ikisi profesör ve biri doktor öğretim üyesi olmak üzere üç öğretim üyesi ve on bir uzmanlık öğrencisi bulunmaktadır. Bugüne kadar 15 kişi ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlığı eğitimini tamamlamıştır.

Değerlendirme Yapan Kurul Üyeleri: Hüseyin Güleç, Murat Yalçın

Raportör: Irmak Polat

Anabilim Dalı Başkanı: Mustafa Arı

Kurumun Genel Nitelikleri: Kurumda 2'si profesör 1'i doktor öğretim üyesi olmak üzere toplam 3 öğretim üyesi görev yapmaktadır

Kurumda 11 uzmanlık öğrencisi bulunmaktadır. Bunlardan 1'i dördüncü yıl, 5'i ikinci yıl ve 5'i birinci yıl içinde bulunmaktadır. Deprem öncesi bir uzmanlık öğrencisinin tıpta uzmanlık tezi çalışmasını yürüttüğü öğrenilmiştir.

Kuruma Ait Birimlerin Nitelikleri: Deprem öncesinde toplam 21 yataklı bir servis bulunmaktaymış. Deprem öncesinde 5 uzmanlık öğrencisi yataklı serviste çalışmaktaymış ve her uzmanlık öğrencisi 4-5 yatan hastanın takibini gerçekleştiriyormuş. Deprem sonrasında yataklı servis hizmeti durmuştur. Deprem öncesinde poliklinikte 2 uzmanlık öğrencisi ve 2 öğretim üyesi çalışmaktaymış. Her bir uzmanlık öğrencisi günde ortalama 70-80 hasta bakmaktaymış. Bu sayı depremden sonra 15-20'ye düşmüştür.

Psikiyatri Kliniğinin Mevcut Hizmet Durumu (Deprem Sonrası): Deprem sonrasında psikiyatri kliniğinin de içinde bulunduğu binanın riskli tespit edilmesinin ardından bina boşaltılmıştır. Raportör tarafından yataklı servisin içerisinde yapılan kısa süreli ziyarette göze çarpan bir hasar saptanmamış, polikliniklerin bulunduğu bina girişe kapalı olduğu için ziyaret edilememiş, hastanenin genel acil servisinde duvarlarda çeşitli düzeyde çatlaklar olduğu fark edilmiştir.

Psikiyatri kliniği halen sahra hastanesi içinde bir çadırda hizmet vermektedir. İki uzmanlık öğrencisi depremden sonra iki hafta boyunca sahra hastanesindeki çadırda gönüllü olarak çalışmışlardır.

Sahra hastanesinde psikiyatri görüşmelerine ayrılan çadırda bir sehpa, birkaç adet sandalye, toplam 8 adet müşahade sedyesi bulunmaktadır ve görüşme mahremiyeti açısından yeterli olanaklara sahip olmadığı, masa bilgisayar vb. diğer ekipmanların bulunmadığı değerlendirilmiştir. Kurumdaki tıpta uzmanlık öğrencileri ya da diğer üniversitelerden görevlendirme ile gelen tıpta uzmanlık öğrencileri sırayla sahra hastanesindeki psikiyatri görüşme alanında hasta görmektedirler.

Yönetim tarafından hastane binasının 6 ay içinde yeniden hizmete alınması planlandığı bildirilmiştir. Uzmanlık öğrencileri hastane yönetiminin bildirdiği planlar ve söylemlerde sık sık değişimler olmasından ve tutarsızlıklar içermesinden yakınmaktadır.

Hastane yönetimi tarafından 18 Nisan itibarıyla ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlık öğrencilerinin ve öğretim üyelerinin, 2 uzmanlık öğrencisi ve 1 öğretim üyesi olacak şekilde poliklinikte dönüşümlü olarak çalışması planlandığı öğrenilmiştir. Uzmanlık öğrencileri kendilerini travma belirtileriyle başvuran hastalarla çalışmak için yeterli donanıma sahip olmadıkları ve kendi travmatik yükleri nedeniyle de görüşmeleri sürdürmekte zorlandıklarını belirtmişlerdir.

Mevcut barınma sorunları da dahil olmak üzere çeşitli sebeplerle öğretim üyelerinin Mustafa Kemal Üniversitesi'nin işleyişine dahil olamadıkları öğrenilmiş ve önümüzdeki dönemde bu durumdaki belirsizlik ve öngörülemezliğin devam edeceği değerlendirilmiştir. Bu nedenle uzmanlık öğrencilerinin öğretim üyelerinden yakın gözetim-denetim alma konusunda eksiklikleri bulunduğu değerlendirilmiştir. Sahra hastanesi koşullarının hastalara sağlık

kurulu, istirahat raporu, adli rapor vb. düzenlenmesi açısından olanakları belirsiz olduğu değerlendirilmiştir.

Özelleşmiş birimler: Kurumda deprem öncesi dönemde de AMATEM yataklı servisi, adli servis, dal polikliniği, TRSM bulunmadığı öğrenilmiştir. Deprem öncesi dönemde günde ortalama 15 hastanın değerlendirildiği sağlık kurulu polikliniği mevcutmuş.

Uzmanlık Öğrencisi Aylık Nöbet Sayısı: Deprem öncesi dönemde uzmanlık öğrencisi başına düşen nöbet sayısı 4-5 iken deprem sonrasında halen nöbet tutmaya başlamadıkları öğrenilmiştir.

Psikiyatri Acil Servis Günlük Başvuru Sayısı: Psikiyatri kliniğine özelleşmiş bir acil servis bulunmamaktadır. Deprem öncesi dönemde ve sonrasında günlük 3-4 hasta başvurusu olmaktadır.

Psikiyatri Acil Servis Güvenlik Koşulları: (Fiziki Koşullar, Güvenlik Görevlisi Sayısı vb.) Deprem sonrası dönemde hastalar acilde ya da psikiyatri çadırında değerlendirilmektedir. Tüm sahra hastanesi genelinde az sayıda güvenlik elemanı mevcut olup psikiyatri çadırının ayrı güvenlik elemanı bulunmamaktadır. Gerekli durumlarda fiziksel kısıtlama uygulanabilmesi için gerekli olanaklar ve ekipman bulunmamaktadır.

Nöbet Dinlenme Odası: Deprem sonrasında uzmanlık öğrencilerinin kullanabilecekleri bir nöbet dinlenme odası bulunmamakta olup uzmanlık öğrencileri konteynerlerde barınmaktadırlar. Konteynerlerin su tesisatının bulunmadığı ve Mustafa Kemal Üniversitesi arazisinin altyapı koşulları nedeniyle kurulmasının mümkün olmadığı, elektriğin birkaç hafta önce bağlandığı ve ısınmanın hekimlerin getirdiği ısıtıcılarla sağlandığı öğrenilmiştir. Deprem sonrası altyapının çok yetersiz olduğu, tuvalet ve duşların sadece ortak alanlarda mevcut olduğu gözlenmiştir.

Sahra hastanesi alanında hekimlerin ve diğer sağlık personelinin dinlenme/sosyal alanlarının oldukça kısıtlı olduğu, hastane 7/24 hizmet vermekte olup alanda bulunan branş hekimlerinin de devamlı olarak bu alanda kaldıkları ve bu durumun tükenmişliğe sebep olma riski taşıdığı değerlendirilmiştir.

Günlük Dış Birim Konsültasyon Sayısı: Diğer birimlerden gelen konsültasyon sayısının deprem öncesi ve sonrası dönemde de 2-3 olduğu öğrenilmiştir.

Eğitim Olanakları: Deprem öncesi dönemde de TUKMOS çekirdek eğitim müfredatına uygun çerçevede programlı bir tıpta uzmanlık eğitiminin bulunmadığı öğrenilmiştir. Deprem öncesi dönemde haftada bir saat konu anlatıldığı, haftada bir DSM-5 başlıkları ve seçilen psikiyatri kitap bölümlerinin hazırlanarak sunulduğu ve haftada 1 saat kuramsal olarak bilişsel davranışçı terapi eğitimi olduğu öğrenilmiştir. Deprem öncesi yeterli fiziki ve teknik kapasiteye sahip (projeksiyon cihazı, bilgisayar, internet bağlantısı vb.) bir derslik bulunduğu ancak deprem sonrası bu olanakların olmadığı gözlenmiştir. Deprem öncesi fiziki ve çevrim içi kütüphane mevcut olup deprem sonrası dönemde kullanılamamaktadır. Deprem sonrası dönemde bilimsel araştırma olanaklarının yetersiz olduğu, psikoterapi eğitimi, devam etmekte olan psikoterapi uygulaması ve gözetim-denetimin olmadığı gözlenmiştir.

Deprem sonrasında bölgede yaşayanlar dışında tüm uzmanlık öğrencileri bölgeden ayrılmıştır. Uzmanlık öğrencileri ve öğretim üyelerinin çoğunluğu mevcut koşullarda kısa zamanda eğitim sürdürülebilecek bir fiziki ortam ve altyapı oluşturulmasının mümkün olmadığı görüşündedir.

Barınma Sorunu Yaşayan Uzmanlık Öğrencisi Sayısı: Deprem öncesi dönemde kurumda çalışanların genel olarak Serinyol beldesinde ikamet ettiği öğrenilmiştir. Öğretim üyelerinin ve uzmanlık öğrencilerinin önemli bir kısmının oturdukları evlerde hasar bulunmaktadır. Lojman projesi planlanmış olup belirlenmiş bir bitirme tarihi bulunmamaktadır. Sağlam evlerde oturanların evleri ev sahipleri tarafından tahliye edildiğinden öğretim üyeleri ve uzmanlık öğrencilerinin büyük çoğunluğunun kısa vadede barınma sorunu bulunduğu tespit edilmiştir. Uzmanlık öğrencileri ve öğretim üyeleri az hasarlı ya da hasarsız dahi olsa Hatay sınırları içindeki evlerinde konaklama konusunda kararsızdır.

Nakil ve Geçici Görevlendirme Talepleri: Sekiz uzmanlık öğrencisinin nakil talep ettiği, 1 uzmanlık öğrencisinin nakil ya da görevlendirme talebi olmadığı ve 2 uzmanlık öğrencisinin geçici görevlendirme istemediği tespit edilmiştir.

Bitirme aşamasında olan bir uzmanlık öğrencisi dışındaki tüm uzmanlık öğrencilerinin geçici görevlendirme veya nakil talebi olduğu, başlangıçta 6 ay geçici görevlendirmenin üniversite idaresi tarafından uygun görüldüğü ancak sonrasında sınırlı sayıda uzmanlık öğrencisinin 3 aylık sürelerle görevlendirildikleri öğrenilmiştir.

Kurul üyeleri ve raportörün değerlendirmeleri: Sağlık çalışanlarının Hatay'da göreve devam edip etmeme konusundaki görüşleri birbirinden farklıdır. Kimilerinin bölgeyi bırakıp gitmeyi istemediği ve mevcut haliyle devam etmeyi tercih ettiği (olası nedenler: duygusal etkenler, yeni bir yere uyum sağlamaya ilişkin çekinceler, yeni bir yerde barınma vb. ekonomik zorluklar yaşamaya ilişkin çekinceler, uzmanlık süresinin tamamlanmasına çok az bir süre kalması nedeniyle değişiklik istememe), kimilerinin ise yer değişikliğini tercih ettiği (olası nedenler: depremle ilişkili güvenlik çekinceleri, Hatay'da kalmanın ve depremzede hastalarla çalışmanın sürekli olumsuz olayları hatırlatıcı etkisi, uzmanlık eğitiminde yetersizlik olması) gözlenmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bölgede yaşanan depremler çok sayıda can kaybına, hastaneler dahil pek çok binanın yıkılmasına ya da ağır hasar görmesine neden olmuş, günlük yaşamın, sağlık ve eğitim hizmetlerinin olağan akışı içinde sürdürülebilmesini olanaksız kılmıştır. Uzmanlık öğrencilerinin barınma, güvenlik gibi temel yaşam gereksinimleri ön plandadır. Bu sorunlar çözülmeden iyilik hallerinin sağlanması ve TUKMOS çekirdek eğitim müfredatına uygun şekilde uzmanlık eğitiminin sürdürülmesi mümkün değildir. Eğitim sürecindeki aksamaların giderilmesi uzmanlık eğitiminin standartlarının korunması açısından önemlidir.

Adıyaman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalında halen uzmanlık eğitimi için uygun ortamın bulunmadığı, uzmanlık öğrencilerinin barınma ve çalışma koşullarının uygunsuz olduğu görülmektedir. Uzmanlık öğrencilerinin orada bulunmasının eğitimleri açısından bir katkı sağlamadığı, rektörlük tarafından az sayıda uzmanlık öğrencisinin kısa bir süre görevlendirilebileceği kararı sonucunda Adıyaman'da bulundukları anlaşılmıştır.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalında uzmanlık öğrencilerinin öncelikle barınma ve güvenlik sorunlarının giderilmesinin gerektiği, bu sorunlar giderilmeden uzmanlık öğrencilerinin iyilik hallerinin sağlanması ve TUKMOS çekirdek eğitim müfredatına uygun şekilde uzmanlık eğitiminin sürdürülmesinin olanaklı olmadığı anlaşılmaktadır.

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalında mevcut koşullar altında ve yakın bir zamanda TUKMOS çekirdek eğitim müfredatına uygun şekilde tıpta uzmanlık eğitiminin sürdürülmesinin mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

Üç üniversite hastanesinde de hem uzmanlık öğrencileri hem de öğretim üyeleri depremi doğrudan yaşamışlar ve yeterli yardımın ulaşmadığı ilk günlerde çok ağır yaşantılara tanıklık etmişlerdir. Bu ruhsal yükü eğitim alabilmeleri ve sağlık hizmetine katkıda bulunmaları zorlaşmıştır.

Hatay'da hizmet sahra hastanesinde yürütülmektedir. Adıyaman Üniversitesi ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi hastanelerinin binalarının durumu ile ilgili güvenilir bir açıklama bulunmamaktadır. Söz konusu üç üniversite hastanesi binasının yapı

güvenliği ve depreme dayanıklılık analizleri ivedilikle yapılmalıdır. Uzmanlık eğitimi hastane binalarının dayanıklılık durumlarının analiz sonuçları ile uzmanlık öğrencileri ve öğretim üyelerinin çalışma ve barınma koşullarına ilişkin değerlendirmeler ve sunulabilecek imkanlar göz önüne alınarak planlanmalıdır.

Aralıklı çalışıldığı için ve hizmet ön planda olduğundan bazı uzmanlık öğrencileri yeterli bilgi ve beceri edinmeden hizmet sunma durumuyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu durum uzmanlık öğrencilerinde ciddi bir çaresizlik duygusuna neden olmakta ve ruhsal yüklerini daha da artmaktadır.

Anabilim dalı öğretim üyeleri uygun görse bile, üniversitelerin yöneticileri, uzmanlık öğrencilerinin eğitim yetkisi bulunan başka kurumlarda görevlendirilmelerini, 15.03.2023 tarihli Tıpta Uzmanlık Kurulu kararında yer alan “kendi eğitim kurumlarının uygun görmesi halinde” ibaresine dayanarak çoğunlukla uygulamamaktadırlar. Uygulayan üniversiteler de az sayıda uzmanlık öğrencisinin sadece üç ay görevlendirilmesine izin vermektedirler.

Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından düzenlenecek ziyaretler ile her üç üniversitedeki ruh sağlığı ve hastalıkları anabilim dallarının eğitim yeterlilikleri değerlendirilmeli, eğitim yeterliliği bulunmadığı belirlenen anabilim dallarında belirli bir süre uzmanlık eğitimine ara verilmeli, uzmanlık öğrencilerinin belirli bir süreyle başka bir eğitim kurumunda görevlendirilmeleri sağlanmalıdır. Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından, belirlenen sürenin sonunda yapılacak uzmanlık eğitimin yeterliliğine ilişkin değerlendirmeler sonucunda da söz konusu kurumların eğitim yetkilerinin kaldırılması ya da eğitime devam edilmesi konusunda bir karar alınmalıdır. Eğitim yetkisi kaldırılan kurumlar eksikliklerini gidererek eğitim yetkisini almak için Tıpta Uzmanlık Kuruluna yeniden başvurabilmelidir.

EK

*(Türkiye Psikiyatri Derneği Merkez Yönetim Kurulu Talebi Üzerine
Dernek Hukuk Bürosu Tarafından Hazırlanmıştır)*

DEPREM BÖLGESİNDE YER ALAN ÜÇ İLDE SÜRDÜRÜLEN TIPTA UZMANLIK EĞİTİMİNE İLİŞKİN HUKUKİ DEĞERLENDİRME

Kahramanmaraş merkez olmak üzere 6.2.2023 tarihinde meydana gelen deprem sonrasında, bölgedeki tüm hekimler ihtiyaç duyulan acil sağlık hizmetinin karşılanması için çalışmıştır. Öncelikli ihtiyacın karşılanmasının ardından tıpta uzmanlık eğitiminin nasıl sürdürüleceği konusu gündeme gelmiştir.

Bu konudaki tereddütleri gidermek üzere Tıpta Uzmanlık Kurulu 15.3.2023 gün ve 2293 sayılı kararla depremden etkilenen illerdeki uzmanlık eğitimi almakta olan uzmanlık öğrencilerinin, olağanüstü hal süresi içinde başvuruda bulunmaları koşuluyla Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliğinin 18/3. Maddesi uyarınca talepleri de dikkate alınarak ve kendi eğitim kurumlarının uygun görmesi halinde eğitim verme yetkisi bulunan başka kurumlarda görevlendirilebileceklerine karar vermiştir.

Olağanüstü hal süresi 6.4.2023 tarihi itibarıyla dolmuş olup bu süre içerisinde tıpta uzmanlık öğrencilerinden başka kurumlarda eğitimine devam etmek isteyenlerin başvuruda bulunduğu, Rektörlükler tarafından bu başvuruların tümünün kabul edilmediği, genellikle geçici süreyle ve dönüşümlü olarak başka kurumlarda görevlendirilmelerine izin verildiği öğrenilmiştir.

Bilindiği üzere 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 3/t-3. Maddesi uyarınca bir yükseköğretim olan tıpta uzmanlık eğitimi ile bir alanda hekimlere özel yetenek ve yetki sağlamak amaçlanmakta, derinlemesine bilgi, beceri ve deneyim kazandırılmaktadır.

Yükseköğretim olması nedeniyle uzmanlık öğrencilerinin hak ve yükümlülükleri belirlenirken eğitim hakkının göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Anayasa'nın 42.maddesinde kimsenin, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamayacağı, eğitim ve öğretim kurumlarında eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetlerin yürütüleceği ve bu faaliyetlerin her ne suretle olursa olsun engellenemeyeceği düzenlenmiştir.

Tıpta ve Dişhekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği'nin 11/6. Maddesinde de uzmanlık öğrencisinin programlarda, **Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından belirlenmiş müfredat ve standartlar çerçevesinde eğitim verilmesinin sağlanmasını akademik kuruldan isteme hakkı olduğu**, akademik kurulca talebin karşılanamaması ya da akademik kurulun verdiği karara uzmanlık öğrencisinin itiraz etmesi halinde bu durum eğitim kurumunca on beş iş günü içinde Bakanlığa bildirileceği, nöbet, çalışma ve eğitim odaları gibi eğitsel ve sosyal gereksinimleri karşılayan altyapı ve diğer standartların kurumca sağlanacağı belirtilmiştir.

Aktarılan hukuksal düzenlemeler uyarınca Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından belirlenen çekirdek eğitim müfredatına uygun olarak ve buradaki asgari standartlarda eğitim verilmesi aynı zamanda uzmanlık öğrencileri yönünden bir hakken idare tarafından da bir yükümlülüktür.

Türkiye Psikiyatri Derneği tarafından hazırlanan işbu raporda tespit edildiği üzere eğitim kurumlarının uygulamalı eğitimi gerçekleştirdikleri yerler olan uygulama ve araştırma hastaneleri ciddi hasar görmüştür. Kurumların kimi bölümleri kullanılamaz hale gelmiş, kimi bölümleri başka birim ve kişilere tahsis edilmiş, hatta Hatay ilinde sağlık hizmetleri sahra hastanelerinde sürdürülmektedir. Eğitim kurumlarının fiziki olanaklarının tıpta uzmanlık eğitimini sürdürmeye elverişli olmadığı anlaşılmaktadır.

Zaten bu koşullar nedeniyle Tıpta Uzmanlık Kurulu'nca alınan 15.3.2023 günlü kararda, uzmanlık öğrencilerine kurum değiştirme hakkı tanınmıştır. Kararda her ne kadar bu talebin kabul edilmesi kendi eğitim kurumlarının uygun görmesi koşuluna bağlanmışsa da idarenin müfredat ve standartlara uygun eğitim verme koşullarını gerçekleştiremeyecek durumda bulunması ve Anayasanın 42. Maddesi ile güvenceye kavuşturulan eğitim ve öğretim hakkının tam ve gereği gibi sağlanabilmesi için istisnasız, koşulsuz biçimde talep

eden uzmanlık öğrencilerinin taleplerinin kabul edilmesi gerekecektir. Bu nedenle Rektörlüklerin tıpta uzmanlık eğitimi için fiziki koşulların dahi sağlanamadığı bir tabloda uzmanlık öğrencilerinin nitelikli tıpta uzmanlık eğitimi alma taleplerini karşılamak konusunda herhangi bir takdir yetkisinin olmadığını düşünüyoruz.

Aksi düşünülse dahi Kurumların izin verme konusunda alacakları kararlarda kamu yararı ve hizmet gereklerini gözetmeleri gerekmektedir. Eğitim kurumlarının kurum değiştirme taleplerine ilişkin yapacakları değerlendirmede önceliği tıpta uzmanlık öğrencilerinin nitelikli eğitim alma hakkına vermeleri gerekmektedir. Zira hekimliğin doğrudan yaşam ve sağlık hakkına ilişkin olması nedeniyle tıpta uzmanlık eğitiminin içeriği ve niteliği oldukça önemlidir. Danıştay kararlarında da tıp gibi doğrudan insan yaşamını ilgilendiren konularda idareye tanınan takdir yetkisinin akademik gereklilikler, bilimsel gerekçeler ile sınırlı olduğunun altı çizilmiştir.

Tıpta uzmanlık eğitimi dersler, düzenli olarak programlanmış seminer, konferans, panel gibi "kuramsal eğitim" ile eğitim süresi boyunca, süpervizyon altında, hasta takibiyle ilgili klinik deneyim, beceri ve tutum kazandırmaya yönelik "uygulamalı eğitim" bütününden oluşmaktadır. Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından her bir uzmanlık alanı için oluşturulan TUKMOS eliyle uzmanlık öğrencilerinin tamamlaması gereken asgari kuramsal ve uygulamalı eğitim içeriği belirlenmiş, Kurulun sayfasında çekirdek eğitim müfredatları ilan edilmiştir. Bu müfredata göre nitelikli bir tıpta uzmanlık eğitimi için eğitim kurumunun sağlaması gereken vaka çeşitliliği, kütüphane, eğitim olanakları, bilimsel çalışma olanakları vb bir dizi koşulun bir arada bulunması gerekmektedir.

Ne var ki saha gözlemlerinden kurumların fiziki koşullarının tıpta uzmanlık eğitimi sürdürmeye uygun olmadığı anlaşılmaktadır. Uzmanlık öğrencilerinin barınma, temiz suya erişim, güvenlik gibi en temel ihtiyaçları ile ilgili sorunların dahi çözülemediği bir ortamda uzmanlık eğitiminin sürdürülmesi olanaklı değildir. Nitekim eğiticiler ve uzmanlık öğrencileri ile yapılan görüşmelerde tıpta uzmanlık eğitiminin kuramsal bölümünün yapılamadığı, ağırlıklı olarak sağlık hizmeti sunumunun gerçekleştirildiği, kimi eğitim kurumlarında eğiticiler ve öğrencilerin karşılaşmalarının dahi ciddi zorluk içerdiği ve uzunca bir süre de bu durumun süreceği anlaşılmaktadır.

Bu tablo karşısında kuramsal eğitimin düzenli ve sürekli bir biçimde organize edilmesi, ruh sağlığı ve hastalıkları alanındaki rutin klinik uygulamaların eğitimcilerle birlikte gerçekleştirilmesi olanaklı gözükmemektedir. Bunun sonucunda ise tıpta uzmanlık öğrencilerinin yeterli eğitim alamamaları söz konusu olacaktır.

Tıpta ve Dişhekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği'nin 16/4-a-2 maddesinde; *“Programda eğitici bulunmakla birlikte asgari nitelik ve standartların sağlanamadığı hallerde, başka kurumda görevlendirme yapılmadan, Kurulca 9 uncu madde uyarınca verilen süre boyunca eğitime aynı programda devam edilebilir. Bu süre içerisinde ilgili programda asgari nitelik ve standartların sağlanamadığı veya eğitime engel olan durumun ortadan kaldırılamadığı hallerde programdaki uzmanlık öğrencileri Kurulun belirleyeceği usul ve esaslara göre tespit edilecek programa, programın bağlı olduğu kurumun mevzuatına uygun olarak nakledilir.”* denilerek TUKMOS eğitim müfredatının bir bütün olarak uygulanma zorunluluğu hüküm altına alınmıştır.

Maddede atıf yapılan Yönetmeliğin 9. Maddesinde Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından eğitim kurumunun denetiminin yapılacağı, belirtilen eksikliklerin verilen süre içerisinde giderilmesinin isteneceği düzenlenmiştir. Ancak halihazırda eğitim kurumlarının kısa süre içerisinde TUKMOS tarafından belirlenen asgari koşulları taşır hale gelemeyeceği açıktır. Nitekim Tıpta Uzmanlık Kurulu bu durum üzerine inceleme yapma gereği dahi duymadan uzmanlık öğrencilerinin eğitimlerine farklı kurumlarda devam etmesine yönelik bir karar almıştır.

Ayrıca tıpta uzmanlık öğrencilerinin esasen eğitim görenler olduğu, sağlık hizmetine de bu eğitimin bir parçası olarak katıldığı dikkate alındığında varsa sağlık hizmeti sunumunda duyulan ihtiyaç uzmanlar eliyle karşılanmalıdır. Bu anlamıyla kadro talebi, atama, görevlendirme istemleriyle sorun çözülebilecektir.

Tıpta uzmanlık öğrencilerinin ileride sağlık hizmeti sunumuna bir uzman hekim olarak katılacağı dikkate alındığında yeterli eğitim al(a)mamalarının hastalar üzerinde ciddi zararlar doğurması söz konusu olabileceği gibi kendilerini güvende hissederek mesleklerini icra edemeyeceklerinden alınan kararlar toplum üzerinde uzun erimli etkiler doğuracaktır.

Tüm bu açıklamalar ışığında;

- Eğitim kurumlarının mevcut haliyle çekirdek eğitim müfredatında belirlenen asgari niteliklere uygun eğitim verme koşulunu sağlayamayacağı,
- İdarenin bu durumu gözeterek istisnasız biçimde tüm tıpta uzmanlık öğrencilerini talepleri halinde görevlendirmesi gerektiği aksi halde eğitim-öğretim hakkını engellemiş olacağı,
- Aksine uygulamaların devam etmesi halinde TUK tarafından ivedi biçimde belirtilen kurumların denetiminin yapılarak uzmanlık öğrencilerinin diğer eğitim kurumlarına nakillerinin sağlanması gerektiği,
- Sağlık hizmetinde hekim ihtiyacı var ise bu ihtiyacın uzman hekimler eliyle atama, geçici görevlendirme vb yollarla karşılanmasının kamu yararı ve hizmetin gereklerine uygun olacağı

düşünülmektedir.